

ПРОФЕСІЯ НОТАРІУСА: 25 РОКІВ СЛУЖІННЯ НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ



М. М. Снук

заступник директора Департаменту –
начальник Управління з питань нотаріату
Департаменту державної реєстрації
та нотаріату Міністерства юстиції України.

Професія нотаріуса – це, перш за все, високий професіоналізм, служіння закону, відповідальність, порядність та чесність. На сьогодні вона є однією із затребуваних професій. Бути нотаріусом почесно, престижно і відповідально.

**САМЕ 2 ВЕРЕСНЯ 1993 РОКУ РОЗПОЧАТО НОВИЙ ДЛЯ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ –
ЕТАП РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НОТАРІАТУ, І ПЕРШОЮ СХОДИНКОЮ
ЦЬОГО ЕТАПУ СТАЛО ПРИЙНЯТТЯ ДІЮЧОГО І НА СЬОГОДНІ
ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО НОТАРІАТ».**

2 вересня 2018 року – 25 річниця з дня прийняття Закону України «Про нотаріат». Віднині нотаріат впевнено почав розвиватися як нотаріат латинського типу.

Нотаріус був, є і залишатиметься захисником прав людини, оскільки надає незалежну й неупереджену правову допомогу

на засадах рівності, законності і справедливості.

Ставши на шлях незалежності, громадяни України в особі нотаріуса отримали надійного товариша та правозахисника, оскільки своєю повсякденною працею нотаріус, незалежно від того, чи він є державним чи приватним, діє від імені держави та надає не-

залежну і неупереджену юридичну допомогу на засадах рівності, законності і справедливості, попереджуючи тим самим виникнення правових конфліктів, судових спорів. Своєю повсякденною працею нотаріус неодноразово доводить, що ми живемо в організованому суспільстві, у суспільстві, де керує Закон.

Нотаріальна спільнота сьогодні надзвичайно важливий прошарок суспільства у кількості близько 7000 професіоналів своєї справи.

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
І САМІ НОТАРІУСИ ПРАГНУТЬ ДО ТОГО,
ЩОБ УДОСКОНАЛИТИ ТА ПОКРАЩИТИ
ПРОФЕСІЮ НОТАРІУСА.**

За 25 років система нотаріату зазнала змін, які покращили доступ населення до вчинення нотаріальних дій: це і надання приватним нотаріусам повноважень на вчинення нотаріальних дій для дії за кордоном, це і забезпечення спадкових прав – надання приватним нотаріусам функцій по оформленню спадщини тощо.

Визначене законодавством коло повноважень нотаріусів є досить широким: від засвідчення вірності копії документа до посвідчення різних за своєю правовою природою правочинів, зокрема з нерухомим майном, оформлення спадкових прав, посвідчення заповітів і довіреностей тощо.

Лише протягом 2017 року нотаріусами України було вчинено 12 462 580 нотаріальних дій, з них – державними нотаріусами 1 519 412, а приватними – 10 943 168 дій. Ці нотаріальні дії були вчинені для 9 324 688 осіб. Порівнюючи зазначені показники з 2016 роком, слід вказати, що кількість осіб, які звертаються до нотаріуса для вчинення тих чи інших нотаріальних дій, зростає, наприклад, кількість таких осіб в 2016 році склала 9 120 391.

Нотаріус у своїй повсякденній роботі забезпечує реалізацію багатьох прав і свобод, гарантованих Конституцією України.

Важливий вклад нотаріусів внесено і в наповнення державного бюджету.



Завдяки налагодженій праці державних нотаріусів до державного бюджету в 2017 році у порівнянні з 2016 роком стягнуто державного мита на суму 63 462 161 грн (59 700 171 грн. у 2016 р. – відповідно).

У свою чергу приватними нотаріусами в 2017 році у порівнянні з 2016 роком було сплачено до бюджету податків у розмірі 236 706 284 грн (191 622 692 грн), до Пенсійного Фонду сплачено 133 275 212 грн (119 729 328 грн).

Довіра з боку держави підтвердилася також і зарахуванням нотаріусів до категорії спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу, яке відбулося у 2010 році.

Позитивним фактором, а також показником довіри держави до нотаріуса як професіонала є те, що нотаріус на сьогодні є також державним реєстратором прав на нерухомість та бізнес і має право проводити державну реєстрацію прав як під час вчинення нотаріальної дії, так і незалежно від вчинення нотаріальної дії.

**НОТАРІУС Є СТРИЖНЕМ
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН
У ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ АСПЕКТІ
ДІЛОВОГО ОБОРОТУ.**

І на сьогодні вже є очевидним, що нотаріуси на гідному рівні виконують покладені на них державою обов'язки у зазначених сферах.

З метою реформування галузі нотаріату України Міністерством юстиції України в 2014 році змінено принцип допуску осіб до професії нотаріуса шляхом запровадження системи електронного анонімного тестування для осіб, які мають намір здійснювати нотаріальну діяльність.

Запровадження такої системи дозволило забезпечити проведення неупередженого, незалежного оцінювання рівня знань осіб, які мають намір отримати свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю, та сприяє усуненню будь-яких корупційних чинників при прийнятті Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату (далі – Комісія) відповідного рішення.

На сьогодні кваліфікаційний іспит є публічним, оскільки на засіданні Комісії можуть бути присутніми представники засобів масової інформації, а під час проведення кваліфікаційного іспиту засобами Міністерства юстиції України забезпечується ведення відеофіксації кваліфікаційного іспиту.

Слід зазначити, що Комісія нотаріату складається з 14 членів,

серед них: сім представників Мін'юсту та сім нотаріусів України, делегованих Нотаріальною палатою України.

Перший кваліфікаційний іспит за новою системою проведено 6 жовтня 2014 року.

За результатами засідання Комісії із 642 осіб на підставі рішення Комісії до складення іспиту, який проводився 26 липня 2018 року, було допущено 539 осіб, з яких склало іспит 207 осіб.

**НА СЬОГОДНІ ОДИМ
ІЗ НАПРЯМКІВ РЕФОРМУВАННЯ
НОТАРІАТУ Є ШЛЯХ ДО НОТАРІАТУ,
ЯКИЙ БУДЕ ЗАСНОВАНИЙ
НА ПРИНЦИПАХ ЛАТИНСЬКОГО
НОТАРІАТУ, А САМЕ ЄДИНИХ
ФОРМАХ І МЕТОДАХ ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ЗДІЙСНЕННЯ НОТАРІАЛЬНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ, А ТАКОЖ ДЕРЖАВНОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ЦЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.**

Також одним із напрямків реформування нотаріату є одночасне запровадження Електронного реєстру нотаріальних дій та впровадження Електронного архіву нотаріальних документів (фіксація факту вчиненої нотаріальної дії у створеному в електронному форматі реєстрі для реєстрації нотаріальних дій з одночасним формуванням в цьому реєстрі примірника виданого електронного нотаріального документа

та відсканованих документів, на підставі яких вона була вчинена, з одночасним існуванням паперової форми такого реєстру).

Зазначена реформа також потребуватиме розробки та затвердження нормативної бази щодо обов'язку збереження електронних документів; запровадження функціоналу виготовлення нотаріальних документів з такого реєстру, а також можлива розробка он-лайн сервісів доступу до Електронного реєстру нотаріальних дій з врахуванням нотаріальної таємниці.

Крім того, на сьогодні нагальним є збільшення архівних площ державних нотаріальних архівів, які є складовою частиною Національного архівного фонду і здійснюють тимчасове (до 75 років) зберігання нотаріальних документів. Такі архіви створені в обласних центрах і місті Києві.

Слід зазначити, що вирішення вказаного питання можливе також через здійснення оцифрування та переведення в електронний формат тих документів, які вже перебувають на зберіганні в державних нотаріальних архівах областей та м. Києва, що в свою чергу також сприятиме належному зберіганню паперових документів, враховуючи довготривалі строки їх зберігання.

Наступна новація – це запровадження вчинення нотаріальних дій он-лайн з використанням електронного підпису, тобто вчинення нотаріальних дій через ін-

формаційно-телекомунікаційну систему з врахуванням вимог Закону України «Про електронні довірчі послуги».

Зазначені новації сприятимуть відходу від паперових архівів та переходу на електронний формат документування, що в свою чергу значно полегшить процес роботи нотаріуса, зменшить кількість та об'ємність архіву нотаріуса.

Необхідність запровадження сучасних інновацій у нотаріаті є особливо актуальною в сучасному суспільстві. Актуальним і складним також є питання використання інформаційних технологій у нотаріальній практиці.

Слід зазначити, що реформування – це тривалий процес, який залежить не тільки від прагнень Мін'юсту та нотаріусів, а й від політичної та соціально-економічної ситуації в країні.

З 2010 року саме 2 вересня нотаріальна спільнота офіційно відзначає своє професійне свято – День нотаріату. Це значна подія, оскільки фактично започатковано вшанування роботи нотаріуса, визнання та підтвердження його авторитету, як справедлива винагорода за здобутки і досягнення кожного нотаріуса і всієї нотаріальної спільноти.

Історію творять люди, а історія нотаріату також створювалася людьми – сильними особистостями, відданими своїй роботі, людьми, які вболівали та вболівають за майбутнє України. ■

**З НАГОДИ СВЯТКУВАННЯ ДНЯ НОТАРІАТУ, З ПОЧУТТЯМ ГЛИБОКОЇ ПОВАГИ,
ЩИРО ВІТАЮ НОТАРІАЛЬНУ СПІЛЬНОТУ З ПРОФЕСІЙНИМ СВЯТОМ!
НЕХАЙ ВАШ ПРОФЕСІОНАЛІЗМ, АВТОРИТЕТ, МУДРІСТЬ, ПРАЦЕЛЮБНІСТЬ, НАПОЛЕГЛИВІСТЬ
І ТВОРЧА НАСНАГА Й НАДАЛІ СПРИЯТИМУТЬ УТВЕРДЖЕННЮ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН.
БАЖАЮ ЗАВЖДИ БЕРЕГТИ ЧИСТОТУ ВИСОКОГО ЗВАННЯ НОТАРІУСА,
НЕ ДИВЛЯЧИСЬ НА ВСЯКОГО РОДУ СПОКУСИ; НОВИХ ЗДОБУТКІВ НА ПРОФЕСІЙНІЙ НИВІ,
НЕЗГАСИМОЇ ЕНЕРГІЇ В ІМ'Я РОЗВИТКУ Й ПРОЦВІТАННЯ НАШОЇ ДЕРЖАВИ;
ЗДОРОВ'Я, БЛАГОПОЛУЧЧЯ, ОПТИМІЗМУ, УДАЧІ ТА ВИТРИМКИ.**